

Praha 30.7.2004

49

Lékárny v České republice v roce 2003

Předkládaná aktuální informace je zaměřena na činnost lékáren v roce 2003. Tato činnost je oproštěna o výkony výdejen léčiv, zdravotnických prostředků a léčivých rostlin vzhledem k jejich odlišnému postavení a značně nižším výkonům v lékárenské péči. Převážná část níže uváděných informací se vztahuje (a je to takto uvedeno v tabulkových přílohách) pouze na zařízení typu lékárna, a to bez lékáren nemocničních, jež jsou součástí lůžkových zdravotnických zařízení, která zajišťují téměř 60 % jejich tržeb. Nemocničním lékárnám (dříve ústavním) je věnována pasáž v závěru aktuální informace. Všechny použité údaje jsou zpracovány ze souboru zařízení lékárenské péče, které odevzdaly výkaz za rok 2003. Údaji o tržbách se vždy rozumějí pouze tržby za léčiva a zdravotnické prostředky, bez doplňkového sortimentu.

Výkony lékáren (bez nemocničních) v roce 2003

Výkazy A (MZ) 1-01 o lékárenské péči pro účely statistického zjišťování odevzdalo za rok 2003 celkem 1 873 zpravodajských jednotek lékáren (v porovnání s Registrem zdravotnických zařízení 96,6 % evidovaných lékáren). V těchto lékárnách bylo v loňském roce přijato více než 88 mil. kusů receptů, cca 1 634 tis. kusů poukazů na zdravotnické prostředky a více než 570 tis. kusů žádanek a objednávek na léčiva a zdravotnické prostředky. Celkový počet zaměstnanců v lékárnách byl (v přepočtech pracovních úvazků) 11 321,84 osob, z toho 4 730,79 farmaceutů a 3 865,51 farmaceutických laborantů. Tržby za léčiva a zdravotnické prostředky činily celkem 36 436 mil. Kč. Tržby od zdravotních pojišťoven dosáhly 25 695 mil. Kč, doplatky pacientů a volný prodej činily cca 8 930 mil. Kč. Podrobnější členění je uvedeno v tabulce č. 1.

Výkony na 1 lékárně (bez nemocničních)

U souboru 1 873 lékáren, které odevzdaly předepsaný výkaz, byly propočteny průměrné výkony na 1 provozovnu (viz tab. č. 2 + 3), dále rozložení podle obratu a podle počtu přijatých receptů (tab. 4 + 5). Na základě zájmu projeveného Českou lékárnickou komorou byly údaje převážně zpracovány podle krajů i ČR celkem.

Na 1 lékárně připadalo v přepočtených počtech 1,53 farmaceutů, 2,06 farmaceutických laborantů a 1,46 ostatních zaměstnanců. Všechny tyto ukazatele vykázaly mírný pokles oproti předcházejícímu roku

Na 1 lékárně v roce 2003 připadlo v průměru 47 064 receptů (v roce 2002 to bylo 49 291 ks receptů). Průměrný počet poukazů na lékárně v loňském roce byl 872 ks, tj. mírný pokles proti roku 2002, kdy poukazů bylo v průměru 898 ks. Žádanek na léčiva od

zdravotnických zařízení bylo za loňský rok 214, žádanek na zdravotnické prostředky od zdravotnických zařízení pouze 16 ks. Zde se projevuje koncentrace zdravotních zařízení na odběry z nemocničních lékáren.

Tržby na jednu lékárnou v roce 2003 dosáhly za léčiva a zdravotnické prostředky celkem 19 453 tis. Kč, což je zvýšení o 3,1 % oproti předcházejícímu roku. Tržby od zdravotních pojišťoven stouply meziročně o 4,3 % na 13 719 tis. Kč. Doplatky pacientů a volný prodej na 1 provozovnu vzrostly o 1,4 % na 4 768 tis. Kč. Tržby od zdravotních pojišťoven a pacientů tvořily cca 95 % tržeb průměrné lékárnou. Zdravotnická zařízení a ostatní odběratelé léčiv a zdravotnických prostředků se podíleli zbývajícími 5 %.

Výkony na 1 lékárnou, obzvláště tržby, je nutno posuzovat s ohledem na fakt, že zpravodajské jednotky často vykazují tržby na celou „firmu“, včetně případného odloučeného pracoviště, jelikož takto mají vedeno účetnictví. Celková data souboru zpravodajských jednotek tímto ovlivněna nejsou, jisté procento zkreslení u výkonu na jednu provozovnu nelze vyloučit u největších lékáren.

Ve srovnání krajů ohledně počtu přijatých receptů na 1 lékárnou vede skupina moravských krajů, které všechny zpracovaly více než 50 000 ks receptů. Pro srovnání nejméně to bylo v kraji Královéhradeckém - 40 639 ks. Praha vykázala druhý nejnižší průměrný počet receptů na klasickou lékárnou. Zde se zřejmě projevuje značně vliv nemocničních lékáren. Ve srovnání krajů podle tržeb již Praha obsadila první místo s 21 831 tis. Kč. Následuje Jihomoravský a Moravskoslezský kraj. Nejnižší tržby v průměru jsou v kraji Libereckém, a to 16 517 tis. Kč oproti republikovému průměru 19 453 tis. Kč. Nejvyšší doplatky pacientů a volný prodej jsou opět v Praze (v průměru 6 283 tis. Kč), nejnižší v kraji Olomouckém (3 982 tis. Kč), průměr ČR je 4 768 tis. Kč). Počty lékáren v krajích jsou více méně úměrné počtu obyvatel. Specifická je Praha (257 lékáren), další místa zaujímají kraje Moravskoslezský, Středočeský, Jihomoravský. Karlovarský kraj má logicky nejmenší počet lékáren.

Z hlediska hodnocení podle výše tržeb má zhruba 2/3 lékáren obrát do 20 mil. Kč za rok (průměr za republiku je 19 453 tis. Kč). 120 lékáren má roční obrát nad 50 mil. Kč, z toho nejvíce Praha (24), Moravskoslezský kraj (17) a Jihomoravský kraj (16).

Jako určitý ukazatel pracnosti lze využít počet receptů na provozovnu. Opět cca 67 % hodnocených lékáren vykázalo počet receptů do 50 000 ks ročně (průměr ČR je 47 064). Naproti tomu 141 lékárnou zpracovala nad 100 000 receptů, z toho 17 lékáren více než 200 000 ks ročně. Lékárnou s počtem receptů nad 200 000 jsou ve všech krajích kromě Karlovarského, Ústeckého, Libereckého, Královéhradeckého a Olomouckého.

Nemocniční lékárnou

V krátkém komentáři k lékárnám nemocničním je třeba uvést, že se jedná o obor lékárenství sloužící především lůžkovým zdravotnickým zařízením. Nemocniční lékárnou poskytují zejména lékárenskou péči hospitalizovaným pacientům a pacientům propouštěným ze zdravotnických zařízení, rovněž však i pacientům ambulantním. Ze zaměření péče jakož i přímo z umístění těchto lékáren vyplývá nejen specifické postavení (součást lůžkového zdravotnického zařízení), ale i ekonomická stránka této vazby - značné počty žádanek od zdrav. zařízení, tržby mnohem vyšší než u samostatných lékáren apod. Z posouzení 77 odevzdaných výkazů z 82 evidovaných nemocničních lékáren (tab. č. 6) vyplývá, že průměrná tržba nemocniční lékárnou za rok 2003 byla téměř 180 mil. Kč, z toho např. od zdravotnických zařízení bylo 98 926 tis. Kč (cca 55 %) a od zdravotních pojišťoven 74 603 tis. Kč (cca 41,5 %). Doplatky pacientů a volný prodej dosáhl v průměru 5 771 tis. Kč, tj. cca 3,2 %.

Nemocniční lékárna v průměru přijala 68 351 receptů, 3 591 poukazů a 16 556 žádanek od zdravotnických zařízení. Na nemocniční lékárnu připadá k 31.12.2003 (v přepočtených počtech) 5,60 farmaceutů, 7,66 farmaceutických laborantů a 6,67 ostatních zaměstnanců.

Výkony lékařské péče (včetně nemocničních lékáren) na 1 doklad a 1 obyvatele

Závěrem přichází stručné meziroční srovnání výkonů celkové lékařské péče na 1 doklad a na 1 obyvatele (tab. č. 7). Tržby na 1 recept vzrostly o 53,56 Kč na 350,16 Kč za recept. Tržby na 1 poukaz na zdrav. prostředky stouply o 1,6 % na 714 Kč.

V rámci spoluúčasti pacientů se průměrný doplatek na recept zvýšil o 18 % na 45,23 Kč. Průměrný doplatek na poukaz se zvýšil o 11 % na 35,40 Kč. Každý obyvateľ ČR vydal v rámci doplatků za rok 2003 celkem 399,90 Kč, tj. o 53,40 Kč více než před rokem. V České republice připadá 1 lékárna na 4 453 obyvatele, v loňském roce bylo na 1 občana v lékárnách přijato 9,25 receptů. V roce 2002 připadlo na obyvatele 9,12 receptů.

Dle údajů Státního ústavu pro kontrolu léčiv v roce 2003 vznikly 103 nové lékárny, 29 lékáren zaniklo. Pokračoval tak nárůst celkového počtu od roku 1990 (950 lékáren) na současný zhruba dvojnásobek. Vzhledem k trvale stoupající spotřebě léčiv jak ve finančním tak množstevním vyjádření není vyloučen další nárůst počtu lékáren.

Vypracoval: Ing. Ivan Popovič

- Přílohy :
1. Výkony lékáren celkem (bez nemocničních) ČR 2002/2003
  2. Výkony na 1 lékárnu (bez nemocničních) ČR 2002/2003
  3. Průměrné výkony na 1 lékárnu kraje (bez nemocničních) 2003
  4. Rozložení lékáren podle obrátu (tržeb) rok 2003 (bez nemocničních)
  5. Lékárny podle počtu receptů za rok 2003 (bez nemocničních)
  6. Výkony na 1 nemocniční lékárnu v ČR 2002/2003
  7. Průměrná tržba na 1 doklad v Kč a počet dokladů na 1 obyvatele v ks v lékařské péči v letech 2002/2003

1. Výkony lékáren celkem (bez nemocničních) ČR 2002/2003

Rok	2002	2003
recepty celkem ks	86 943 705	88 150 751
poukazy ks	1 602 941	1 633 718
žádanky a objednávky na léčiva od ZZ ks	439 196	400 451
žádanky a objednávky na léčiva od ostat.odběratelů ks	104 546	124 771
žádanky na zdrav. prostř. od ZZ ks	29 567	29 723
žádanky na zdrav. prostř. od ostat. odběratelů ks	12 277	15 665
tržby léčiva + zdrav. prostř. celkem tis. Kč	33 704 249	36 436 174
v tom tržby od ZP za léčiva tis. Kč	22 496 286	24 678 473
tržby od ZP za zdrav. prostř. tis. Kč	995 623	1 016 876
doplatky pacientů a volný prodej tis. Kč	8 400 198	8 929 965
tržby od ZZ tis. Kč	1 516 449	1 512 195
z toho za léčiva tis. Kč	1 294 749	1 389 973
zdrav. prostř. tis. Kč	132 067	122 222
tržby od ostat. odběr. tis. Kč	295 693	298 665
z toho za léčiva tis. Kč	272 671	277 531
zdrav. prostř. tis. Kč	23 022	21 134
farmaceuti (přepočtený počet)	4 528,76	4 730,79
farm. laboranti (přepočtený počet)	3 797,29	3 865,51
ostatní (přepočtený počet)	2 703,86	2 725,54
počet hodnocených lékáren s odevzdaným výkazem	1 786	1 873

Zdroj : ÚZIS ČR

2. Výkony na 1 lékárnu (bez nemocničních) ČR 2002/2003

Rok	2002	2003
recepty celkem ks	49 291	47 064
poukazy ks	898	872
žádanky a objednávky na léčiva od ZZ ks	246	214
žádanky a objednávky na léčiva od ostat.odběratelů ks	59	67
žádanky na zdrav. prostř. od ZZ ks	17	16
žádanky na zdrav. prostř. od ostat. odběratelů ks	7	8
tržby léčiva + zdrav. prostř. celkem tis. Kč	18 872	19 453
v tom tržby od ZP za léčiva tis. Kč	12 596	13 176
tržby od ZP za zdrav. prostř. tis. Kč	557	543
doplatky pacientů a volný prodej tis. Kč	4 704	4 768
tržby od ZZ tis. Kč	849	807
z toho za léčiva tis. Kč	769	742
zdrav. prostř. tis. Kč	80	65
tržby od ostat. odběr. tis. Kč	166	159
z toho za léčiva tis. Kč	152	148
zdrav. prostř. tis. Kč	14	11
farmaceuti (přepočtený počet)	2,54	2,53
farm. laboranti (přepočtený počet)	2,13	2,06
ostatní (přepočtený počet)	1,51	1,46
počet hodnocených lékáren s odevzdaným výkazem	1 786	1 873

Zdroj: ÚZIS ČR

3. Průměrné výkony na 1 lékárnu kraje (bez nemocničních) 2003

Kraj	Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeň- ský	Karlo- varský	Ústec- ký	Libe- recký	Králo- véhr.	Pardu- bický	Vyso- čina	Jiho- mor.	Olo- mouc.	Zlín- ský	Morav- skosl.	ČR celk.
recepty celkem ks	41 670	45 386	46 853	49 097	41 787	41 738	43 827	40 639	43 911	52 805	55 303	50 993	52 162	52 374	47 064
poukazy ks	582	929	847	888	396	720	927	1 171	990	1 064	1 007	806	1 161	880	872
žádanky a objednávky na léčiva od ZZ ks	87	244	209	238	323	88	162	353	298	229	246	230	151	283	214
žádanky a objednávky na léčiva od ostat.odběratelů ks	50	63	51	53	74	57	52	65	66	59	101	57	102	80	67
žádanky na zdrav. prostř. ks celkem	8	35	8	18	27	17	48	34	30	28	34	18	40	18	24
tržby léčiva + zdrav. prostř. celkem tis. Kč	21 831	19 004	17 620	20 254	18 235	16 642	16 517	18 061	17 149	20 039	21 759	18 962	18 994	20 982	19 453
v tom tržby od ZP za léčiva tis. Kč	14 346	11 862	11 883	13 704	10 988	11 619	11 582	11 906	11 892	13 272	14 859	13 831	13 566	14 911	13 176
tržby od ZP za zdrav. prostř. tis. Kč	424	959	431	501	257	373	513	728	672	643	483	440	65	454	543
doplatky pacientů a volný prodej tis. Kč	6 283	4 946	4 862	5 108	5 800	3 852	3 468	3 459	4 448	5 444	5 051	3 982	4 337	4 488	4 768
tržby od ZZ tis. Kč	578	1 107	340	854	1 060	417	836	1 782	650	582	1 032	589	284	982	807
tržby od ostat.odběr. tis. Kč	200	131	105	87	129	129	119	187	93	99	335	121	157	147	159
farmaceuti (přepočtený počet)	2,74	2,15	2,49	2,36	2,47	1,78	2,17	2,63	2,43	2,44	3,16	2,62	2,79	2,71	2,53
farm. laboranti (přepočtený počet)	2,33	2,08	2,00	2,12	1,87	2,31	1,56	1,51	1,75	2,01	2,53	1,70	1,84	2,18	2,06
ostatní (přepočtený počet)	1,05	1,27	1,32	1,59	1,47	1,29	1,37	1,22	1,43	1,27	1,75	1,79	1,62	1,99	1,46
počet hodnocených lékáren s odevzdaným výkazem za r. 2003	257	194	111	100	59	159	85	126	94	82	190	111	98	207	1 873

Zdroj: ÚZIS ČR

4. Lékárny podle obrátu (tržeb) za rok 2003 (bez nemocničních)

Tržby v mil. Kč	Kraje														ČR celkem
	Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeň- ský	Karlo- varský	Ústecký	Libe- recký	Králo- véhrad.	Pardu- bický	Vyso- čina	Jiho- morav.	Olo- moucký	Zlínský	Morav- skosl.	
0-5	22	10	14	12	10	21	15	10	9	6	11	10	7	16	173
5-10	49	50	32	21	9	37	18	29	23	23	47	21	25	42	426
10-15	53	37	19	18	16	35	14	24	21	13	43	29	23	38	383
15-20	32	29	20	17	8	19	12	19	12	11	28	18	12	31	268
20-25	36	28	7	8	2	16	8	17	7	8	15	5	10	22	189
25-30	10	9	3	9	4	16	7	7	5	6	10	9	1	20	116
30-35	14	12	7	1	3	3	5	4	6	4	9	6	6	11	91
35-40	8	4	2	3	1	5	1	3	1	1	5	2	3	9	48
40-45	4	4	1	1	0	2	2	3	1	1	4	1	2	1	27
45-50	4	3	0	1	2	1	0	1	2	1	2	4	2	0	23
50 a více	24	7	6	8	4	4	3	5	5	8	16	6	7	17	120
Celkem kraj	256	193	111	99	59	159	85	122	92	82	190	111	98	207	1 864

Zdroj: ÚZIS ČR

5. Lékárny podle počtu receptů za rok 2003 (bez nemocničních)

Počet receptů/rok v kusech	Kraje														ČR celkem
	Praha	Středo- český	Jiho- český	Plzeň- ský	Karlo- varský	Ústecký	Libe- rečský	Králo- véhrad.	Pardu- bický	Vyso- čina	Jiho- morav.	Olo- moucký	Zlínský	Morav- skosl.	
-10000	23	4	5	7	6	14	4	5	6	4	6	2	7	5	98
10001-20000	53	28	13	17	14	24	15	22	16	12	18	10	8	22	272
20001-30000	48	37	31	16	5	26	11	25	19	12	42	19	20	31	342
30001-40000	42	39	20	18	9	31	13	15	14	17	21	20	19	31	309
40001-50000	24	28	7	9	8	14	11	21	6	6	32	19	7	27	219
50001-60000	18	18	10	9	5	10	9	7	8	7	18	8	8	24	159
60001-70000	13	9	7	5	2	14	10	14	9	5	9	7	6	25	135
70001-80000	8	7	2	4	3	11	6	6	4	3	11	7	6	12	90
80001-90000	4	7	3	5	3	6	2	2	1	3	10	6	3	11	66
90001-100000	8	4	3	1	0	4	1	0	1	3	1	2	4	7	39
100001-110000	4	4	2	0	0	2	1	2	4	0	5	1	4	2	31
110001-120000	1	3	1	0	0	0	0	1	1	5	3	4	1	2	22
120001-130000	2	0	1	1	1	2	0	0	2	1	3	0	2	1	16
130001-140000	2	2	2	0	1	1	0	2	0	0	2	2	1	1	16
140001-150000	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	2	2	9
150001-160000	2	0	1	2	0	0	1	1	0	0	1	1	0	2	11
160001-180000	1	2	0	2	1	0	1	0	0	1	2	1	1	0	12
180001-200000	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	0	2	7
200001-250000	2	1	2	1	0	0	0	0	1	2	2	0	1	1	13
250001+	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	4
Celkem kraj	257	194	111	99	59	159	85	123	93	82	190	110	100	208	1 870

Zdroj: ÚZIS ČR

6. Výkony na 1 nemocniční lékárnu v ČR 2002/2003

Rok	2002	2003
recepty celkem ks	64 146	68 351
poukazy ks	3 236	3 591
žádanky a objednávky na léčiva od ZZ ks	11 759	13 844
žádanky a objednávky na léčiva od ostat.odběratelů ks	147	157
žádanky na zdrav. prostř. od ZZ ks	3 651	2 712
žádanky na zdrav. prostř. od ostat. odběratelů ks	60	60
tržby léčiva + zdrav. prostř. celkem tis. Kč	154 747	179 674
v tom tržby od ZP za léčiva tis. Kč	59 578	72 571
tržby od ZP za zdrav. prostř. tis. Kč	2 022	2 032
doplatky pacientů a volný prodej tis. Kč	5 144	5 771
tržby od ZZ tis. Kč	87 397	98 626
z toho za léčiva tis. Kč	53 810	57 855
zdrav. prostř. tis. Kč	33 587	40 771
tržby od ostat. odběr. tis. Kč	605	674
z toho za léčiva tis. Kč	511	629
zdrav. prostř. tis. Kč	84	45
farmaceuti (přepočtený počet)	5,27	5,60
farm. laboranti (přepočtený počet)	7,21	7,66
ostatní (přepočtený počet)	6,05	6,67
počet hodnocených lékáren s odevzdaným výkazem	80	77

Zdroj: ÚZIS ČR

**7. Průměrná tržba na 1 doklad v Kč a počet dokladů
na 1 obyvatele v lékárenské péči v letech 2002/2003**

Doklad	2002	2003
na 1 recept Kč	297	350
na 1 poukaz Kč	703	714
na 1 žádanku na léčiva Kč	4 021	3 998
na 1 objednávku léčiv Kč	2 570	2 377
průměrný doplatek na 1 recept Kč	36	42
průměrný doplatek na 1 poukaz Kč	32	35
počet obyvatel na 1 lékárně	4 527	4 453
průměrný doplatek na 1 obyvatele za rok Kč	347	400
průměrný počet receptů na 1 obyvatele za rok v ks	9,12	9,25
průměrný počet poukazů na 1 obyvatele za rok v ks	0,25	0,27

Zdroj: ÚZIS ČR